

'Akkusatiivi' suomen kieliopin terminä

Virittäjän tämän vuoden 1. numerossa ollut kirjoitelmani »Piirteitä suomen yleiskielen kehityksestä 1900-luvulla» tuli minusta riippumattomista syistä sisältämään erään kieliopillisen termin, joka ei ollut artikkelin käsikirjoituksessa eikä lukemassani oikovedoksessa ja jonka sen vuoksi haluan jälkikäteen korjata, koska se ei hyvin täytä tehtäväänsä. Ko. termi on seuraavassa kappaleessa kahdesti esiintyvä 'nominatiiviobjekti', jonka tilalla käsikirjoituksessa oli 'akkusatiiviobjekti':

»Objektin sijana partitiivi on tullut yleisemmäksi sikäli, että eräät verbit tietyissä merkityksessä nyttemmin säännöllisesti saavat partitiiviobjektin, kun niihin sen sijaan vielä runsas puolivuosisata sitten usein saattoi liittyä myös nominatiiviobjekti. Esim. sellaisessa lauseessa kuin *Tätä kirjaa kutsutaan pääkirjaksi* oli aikaisemmin myös nominatiiviobjekti mahdollinen.» (s. 14)

Jälkimmäisessä yhteydessä 'nominatiiviobjekti' olisi deskriptiivisesti katsoen tosin sekin korrekti, koska juuri siinä mainitussa esimerkissä akkusatiiviobjekti olisi nominatiivin kaltainen. Edellisessä tapauksessa sen sijaan 'nominatiiviobjekti' ei pysty korvaamaan 'akkusatiiviobjektia', jonka oli määrä tarkoittaa myös *-n* ja *-t* päätteisiä objekteja esim. sellaisissa lauseissa kuin *Kutsumme tämän kirjan pääkirjaksi, Te kutsuite hänet hölmöksi*. Ei edes termi 'nominatiivi- tai genetiiviobjekti' olisi tässä tapauksessa siis täysin adekvaatti, koska se ei vielä sulki piiriinsä *minut*-tyyppistä objekteja. Jos rajoitetaan nimittämään akkusatiiveiksi vain muotoja *minut, sinut, hänet, meidät, teidät, heidät* ja *kenet*, saadaan 'partitiiviobjektin' terminologiseksi vastakohtaksi 'nominatiivi-, genetiivi- tai akkusatiiviobjekti', jota ei tietenkään voi pitää tarkoituksenmukaisena. Käytin sen vuoksi 'akkusatiiviobjekti' nimitystä sen perinteellisessä laajassa merkityksessä, jossa se käsitykseni mukaan edelleen on tarpeellinen.

Koska jo aikaisemmin (Hufvudstadsbladetissa 30. 11. ja 8. 12. 1952 sekä Finsk Tidskriftissä 1953/2 s. 82—91) olen koettanut puolustaa 'akkusatiivi' termin säilyttämistä suomen kieliopissa kaikkien muiden objektinsijojen kuin partitiivin yhteisenä nimenä, saanen käyttää hyväkseni nyt tarjoutunutta tilaisuutta eräiden tähän kysymykseen liittyvien tuttujen seikkojen kertaamiseen ja joidenkin uusien lisäämiseen. Hyödyllisen taustan kysymyksen tarkastelulle antaa katsaus 'akkusatiivin' asemaan suomen vanhemmassa kielioppiterminologiassa.

Ensimmäisissä suomen kieliopeissa tarkoitettiin 'akkusatiivilla' paitsi yksikön genetiivin ja monikon nominatiivin kaltaisia objektinsijoja myös nykyistä partitiivia. Eskil Petraeuksen *Linguae Finnicae brevis institutio* (1649) esittää akkusa-

tiivimuotoina yksikössä *yön, yötä* ja monikossa *yöt, öitä*. Bartholdus Vhaëlin Grammatica Fennicassa (1733) mainitaan taivutuskaavoissa tosin akkusatiivimuotoina vain *calaa* ja *caloja*, mutta niitä seuraavassa huomautuksessa puhutaan kahdenlaisesta 'akkusatiivista': partiaalisesta, *söi leipää*, ja totaalaisesta, *söi leiwän, leiwät*. Sama jako esiintyy myös Esaias Hildeenin tutkimuksessa De declinatione nominum, inprimis Fennicorum (1797).¹ Se toistuu Jac. Judénin kieliopissa Försök till utredande af Finska Språkets Grammatik (1818) siinä muodossa, että paradigmaan sisältyy paitsi genetivus *pöydän, pöytän* myös accusativus partialis *pöytää, pöytiä* ja accusativus totalis *pöydän, pöydät*. Johann Strahlmannin Finnische Sprachlehre (1816) ei käyttänyt latinankielisiä, vaan seuraavia saksankielisiä sijojen nimiä: Werfall (*kala - kalat*), Wesfall (*kalan - kaloin*), Wenfall (*kalan - kalat*) sekä Wer- und Wenfall (*kalaa - kaloi, kaloja*).

Viime vuosisadalla 'akkusatiivi' termin käytössä tapahtui suuria muutoksia. Ensinnäkin »partiaallinen akkusatiivi» sai oman nimensä. Tutkimuksessaan De signis relationum nominalium in lingua Fennica (1815, s. 10) Gustaf Renvall erotti sen eri sijaksi ja antoi sille nimen 'Quantitivus'. Oppikirjassaan Finsk språklära (1840) hän kuitenkin kutsui samaa muotoa nimityksellä 'infinitiv' nojautuen tässä suhteessa Reinhold von Beckeriin, joka kieliopissaan Finsk Grammatik (1824) oli päätenyt termiin 'infinitivus'. Vuosisadan puolimaissa suomen kielen kuvaajat sitten yleisesti puhuivat 'infinitiivistä', kunnes vakiintui kaasuksen nykyinen nimi 'partitiivi' (partitivus, partitiv), jota ensimmäisten joukossa käyttivät Yrjö Koskinen (1855), Ferd. Ahlman (1864) ja A. G. Corander (1865). Kieliopillisen terminologiansa puolesta hyvin omaperäisellä H. K. Koranterilla esiintyi kuitenkin (1845) 'kohdinta', joka viittaa siihen, että Koranteri (Corander) ajatteli tätä muotoa ensi sijassa objektin kaasuksena.

Äsken mainitussa tutkimuksessaan Renvall ei tyytynyt ainoastaan siihen, että teki »partiaalisesta akkusatiivista» itsenäisen sijan, vaan samalla hän poisti myös »totaalisen akkusatiivin» ja likvidoi siten koko akkusatiivikaasuksen. Sijojen käyttöä käsitellessään hän selitti (s. 18—), että suomen partiaalisien objektin sija aina on »kvantitiivi», totaalisen taas joko nominatiivi, jos objekti on monikossa tai sitä hallitsee imperatiivimuoto, tai possessiivi (genetiivi), jos objekti on yksikössä. Yhtä pitkälle ei mennyt von Becker, joka säilytti 'akkusatiivin' tarkoittamassa objektina esiintyvää yksikön genetiiviä ja monikon nominatiivia — mutta ei siis yksikön nominatiivia —, kuten seuraavista hänen kielioppinsa kohdista ilmenee:

»Med undantag af ett par pronomina äro i alla dialekter Genetivus och Accusativus uti sing. af lika ändelse; hvarföre några ock ansett dem för blott en Casus. Det samma gäller äfven om Nominativus och Accusativus pluralis» (s. 28).

»Ett i sin helhet (totaliter) förstådt, i svenskan vanligen såsom definit uttryckt, objekt till verbum activum af jakad form står i accusativus, utom då verbet är 1:a eller 2:a persona Imperativi modi, i hvilket fall nominativus följer såsom definit objekt, t.ex. *Mies pinosi puut - - Väinämöinen teki veneen - - . Lähetä minullen paperi - -*» (s. 202)

¹ MATTI SADENIEMI »Kappale lauseopin historiaa». Verba docent, 1959, s. 349—.

Kun Renvall julkaisi kielioppinsa (1840), oli luonnollista että hän, aikaisemmin omaksumansa kannan mukaisesti, jätti 'akkusatiivin' kokonaan pois kaasusnimistönsään. Tämän samoin kuin hänen eräiden muiden terminologisten uudistustensa perustelu on siksi mielenkiintoinen, että siitä kannattaa siteerata joitakin keskeisiä kohtia:

»Våra äldsta Grammatister ville i Finskan hafva lika många Casus, som i Latinen, och de måste derföre under Ablativen sammanpara 5 å 6 olika ändelser. VHAEL insåg olämpligheten deraf och bibehöll ifrån Latinen Vocativus och Accusativus, men gjorde förförligt af hvarje Finsk Nominal-ändelse en särskilt Casus, hvilkas antal derföre blef 14. Men denna riktiga åsigt blef sedan icke fullföljd, ty i våra sednare Språkläror äro ändelser och relationer sammanblandade och särskilda relationer uppstälde såsom särskilda Casus, hvaraf emellan dessa Grammatikor uppkommit mycken olikhet och oreda. - - - För att undvika denna oreda, har jag, nästan i likhet med Vhael, antagit jemt så många Casus, som språket har olika Nominal-ändelser d.ä. olika relations-tecken, skolande Syntaxen utvisa, om en Casus uttrycker blott en eller flere relationer. Derföre har Vocativen försvunnit såsom lika med Nominativen: men deremot Suffixiven [= komitatiivi] blifvit tillagd, emedan den ännu är i bruk af de flesta Substantiver. Verbal-objectet betecknas i Finskan ömsom med tre olika ändelser (*sormi*, *sormen* och *sormea*), hvarföre språket icke har endast en, utan 3 Accusativer, d.ä. Objectiv-Casus.

- - - Att Latinarnes *Ablativus* innefattar flere särskilda relationer, hvaraf? hvarmed? hvarifrån? hvarigenom? m.m. är af Grammatister ofta anmärkt och erkänt, men ingen har derföre af dem velat göra flere Casus. Hvarföre skall man då i Finskan göra tvertom, och af en ändelse göra flera Casus.

Längst har man i Finska Casus-sviten velat bibehålla Accusativen, emedan man trott att den icke skall kunna umbäras i något språk. Den finnes dock icke med särskilt form t.ex. i Svenskan. I Finskan saknas den i sjelfva verket icke, ty der finnas 3 Object-Casus, men dessa äro till formen icke olika, icke skiljde ifrån Nominativ, Infinit och Genitiv.» (s. 49—51).

Renvallin suhtautuminen 'akkusatiivi' termiin muodostui suuntaa antavaksi seuraavan ajan kieliopintekijöille. Kaasusnimien joukosta sen jättivät kokonaan pois ainakin H. K. Koranteri (Suomalainen Kieli-Oppi, 1845, s. 34—), Gustaf Erik Eurén (Grunddragen till Finsk Formlära, 1846, s. 20, 26—31; Finsk Språklära, 1849, s. 37—42, 153, 160—61; Finsk Språklära i Sammandrag, 1851, s. 17, 20—25; 2. pain. 1865, s. 12—21), Fab. Collan (Finsk Språklära, 1847, s. 47—49), Yrjö Koskinen (Läseöfningar i Finska Språket för Begynnare, 1858, s. 7—8; Finska Språkets Satslära, 1860, s. 5—6), Ferd. Ahlman (Lärokurs i Finska Språket I, 1864, s. 29—) V. R. Kockström (Lärobok i Finska språket, 1868, s. 12)² ja Paavo Salonius (Praktisk Lärobok i Finska Språket, 1885, s. 25, 30). Vain Gust. Leonh. Stenbäck 1844 ilmestyneessä oppikirjassaan Sammandrag af Finska Språkets Formlära (efter von Becker;) operoi akkusatiivilla ja, hyvin ymmärrettävästi, yhtä laajalti kuin von Becker.

'Akkusatiivin' tultua syrjäytetyksi sen terminologiset tehtävät jakaantuivat tietten-

² Kockströmin Finsk språklära i sammandrag (1876) sisältää jo 'akkusatiivin.'

kin nominatiivin ja genetiivin kesken. Tämä tulee näkyviin jo Renvallilla ja Collanilla:

»*Nominat.* och *Infinitiv.* [s.o. partitiivi] brukas begge att beteckna Verbers både Subject och Object. Dessa Casus åtfölja derföre hvarandra, och derefter *Genitiv*, som äfven stundom är *Objectiv-Casus.*» (Renvall s. 51)

»*Nominativus* nämner -- i Plur. äfven det styrda ordet såsom bestämdt l. totalobjekt. -- *Genitivus.* Egande kasus; äfven bestämdt l. totalobjekt i Sing.» (Collan s. 47). Ks. lisäksi s. 20—.

Viime vuosisadan kirjasuomessa pronomini- ja muotojen muodot *minun, sinun, hänen, meidän, teidän, heidän* ja *ken(n)en* aivan yleisesti esiintyivät myös objekteina, ja sikäli kuin 1500-luvun kirjailijoilla yleisiä ja 1700-luvulla sporadisesti käytettyjä savolaismurteiden vastaavia *-t*-päätteisiä muotoja kieliopeissa ylipäänsä mainittiin, niillä säännöllisesti oli toissijainen asema. *Kenet* puuttui kaikista 1800-luvun muoto-opeista, myös E. N. Setälän Suomen kieliopista (1898), vaikka se oli mainittu saman tekijän lauseopissa (1880). Persoonapronominienkin *t*-akkusatiiveista vaikenä vielä kokonaan Jac. Judén, joka esitti accusativus totalis -muotoina vain *minun, sinun, hänen, me, te* ja *he*. J. Strahlmannilla oli tosin monikossa esiintynyt kaksi rinnakkaismuotoa, *mei/ät, -dän, tei/ät, -dän, hei/ät, -dän*, mutta *minun, sinun, hänen* oli esitetty ilman vaihtoehtoa. Itämurteiden kannattaja von Becker mainitsi *minun, hänen, meidän* ja *heidän* muotojen jälkeen myös *minut, hänet, meitä* ja *heitä*, yksikölliset kuitenkin vain alaviitteenä.

Kun — ainakin kielioppitiedoista päätellen — 1800-luvun alkupuoliskon kirjasuomessa ei siis ollut koskaan pakollista eikä arvatunkaan edes vaihtoehtoisesti kovinkaan tavallista käyttää sellaista ei-partitiiviobjektia, joka ei olisi ollut joko vastaavan genetiivin tai vastaavan nominatiivin kaltainen, voi kyllä ymmärtää, että Renvall katsoi mahdolliseksi eliminoida 'akkusatiivi' termin. Tämän tehdessään hän kuitenkin — ehkä vahingossa — syyllistyi pieneen terminologiseen väkivaltaan nimittäessään (s. 76) myös *t*-muotoja genetiiveiksi: »Pl. Gen. *meidän* är i skrift vanligt, men nästan i alla dialecter uttalas det *meijän*. Somliga säga *meijäh* eller *meijät*. -- Genit. *teidän* uttalas mest *teijän*, få säga *teijäh* l. *teijät*. -- Pl. Genit. *heidän* uttalas ofta *heijän*, sällan *heijäh* l. *heijät*.» (Tuskin hän lienee tarkoittanut sitä, että jossakin olisi ollut käypä esim. sellainen ilmaus kuin *meijät isä*!) Samanlainen hairahdus sattui Fab. Collanille hänen todetessaan, että »Savolaksare begagna de irreg. objekts-genitiverna *minut, sinut, hänet* --; Plur. *meitä, teitä, heitä*;» (s. 75).

Tuntuu siltä, että kieliopissaan länsimurteisiin nojautunut Renvall ei oikein ollut taipuvainen hyväksymään kirjakieleen mainitsemiaan *t*-loppuisia muotoja. Sama voi koskea Koraneria, joka oppikirjassaan *meittä, meitin* tyyppiä käsiteltyään jatkoi: »Monikkoa ej löwdy näjstä Nimukkejsta muuta kuin ylä-maan puheessa Nimentä (minut . . . hejdät); ja tämä pidetään Kohdelmana [= objektina] Yksikön Hallinnan [= genetiivin] siassa, jos kysymys on kokonaisuudesta --;» (§ 76). Yleensä voidaan tehdä se havainto, että 'akkusatiivin' hylänneet kieliopintekijät joko eivät lainkaan noteeranneet persoonapronominien *t*-muotoja (Eurén 1846 ja 1851,

Y. Koskinen 1855, Ahlman 1864) tai eivät saaneet niitä luontevasti mahtumaan muutosysteemiinsä (Renvall, Collan) tai esittämiinsä objektisääntöihin (Eurén 1849, Salenius 1885).

Vuosisadan vanhetessa kuitenkin näiden *-t*-muotojen käyttö kirjasuomessa jatkuvasti yleistyi, ja sen loppukymmenien kieliopeissa ne säännöllisesti mainitaan, tavallisesti *minä* ja *minun* -tyyppisten objektimuotojen jälkeen, mutta joskus myös ensimmäisinä ja toisinaan jopa ilman vaihtoehtoa.

Nähtävästi juuri tämä persoonapronominien *t*-loppuisten objektimuotojen jatkuva yleistyminen oli tärkeänä tekijänä myötävaikuttamassa siihen, että termi 'akkusatiivi' aika pian koki suomen kieliopeissa renessanssin. On mielenkiintoista panna merkille, että tämä vanhan nimen palautuminen ensimmäiseksi voidaan havaíta lauseopin esityksissä.

G. E. Eurénin Finsk språklära (1849) ei vielä sisältänyt tästä mitään merkkiä. Tosin sen muoto-opillisessa osassa (s. 62) mainittiin huomautuksessa muodot *meidät*, *teidät*, *heidät* (*meidät*, *teidät*, *heidät*), mutta niistä ei käytetty mitään erityistä nimeä, ja objektia käsittelevissä lauseopin kohdissa niitä ei otettu ollenkaan huomioon. Eri sijojen käyttöä selvittelevissä luvuissa esiintyy seuraavat objektia koskevat kappaleet:

»Nominativus begagnas: - - e) såsom totalt, bestämdt objekt i singularis blott efter jakade predikater, som stå i första eller andra person optativus eller imperativus, men i pluralis efter alla jakade predikater; t.ex. *pannos käsi kätchen* - - ; *tehkäämme kaivo* - - ; *löi viholliset* - -.» (s. 152—)

»Infinitivus kasus begagnas - - b) såsom objekt till alla nekande predikater; t.ex. - - *emme istuta perunoita* - - . c) Såsom partielt och obestämdt objekt till jakade predikater; t.ex. *mies pinosi puita* - - ; - - *lähetä minulle paperia* - -.» (s. 155)

»Genetivus begagnas: a) såsom bestämdt, totalt objekt i singularis efter alla jakade verbformer, utom då verbet är första eller andra person af optativus eller imperativus, eller då objektet är annat kardinaltal än *yksi* eller *kaikki* - - ; t.ex. *Wäinämöinen laati venehen* - - ; *jättäköön sairaan rauhaan* - -.» (s. 160)

Myös Yrjö Koskinen tuli lauseopissaan vielä toimeen ilman 'akkusatiivia'. Hänen objektisääntönsä sisältävät mm. seuraavat kohdat:

»Det *totala* objektet uttryckes i singularis med Genetivus, i pluralis med Nominativus. Det *partiela* objektets kasus är Partitivus i begge numeri. - - I stället för genitivus singularis såsom totalt objekt står nominativus singularis alltid då, när verbet står i 1:sta och 2:dra pers. Optativus och Imperativus (icke 3:dje pers.)» (s. 5). - - »Personalpronominernas pluralis Nominativus: *me*, *te*, *he* begagnas endast såsom subjekter, aldrig såsom objekter, utan finnes i stället särskilda objektsformer: *meidät*, *teidät*, *heidät*. Äfven kunna för samma ändamål begagnas Genetiverna: *meidän*, *teidän*, *heidän*, emedan dessa till form och ursprung icke äro Pluralis Genitiver, utan Singularis Genitiver (af stammen *meitä* o.s.v.) och sålunda följa regeln för objektet i singularis.» (s. 8)

Mutta A. G. Corander, jonka Utkast till Finsk Satslära (1861) alun perin oli tarkoitettu Yrjö Koskisen oppikirjan kriittiseksi esittelyksi, otti 'akkusatiivin' taas armoihin:

»Objektet står: a) i *infinitivus kasus*, om det är *partielt* eller *obestämdt* - -; b) men om objektet är *totalt* eller *bestämt*, begagnas *Accusativus*; dock som denna kasus endast förefinnes af personal-pronomen, så sättes för öfrigt i dess ställe antingen Genitiv eller Nominativ: i singularis nemligen oftast Genitiv och i pluralis nästan alltid Nominativ, hvilket allt närmare inhemtas af följande special-reglor - -.» (s. 13).

Hänen genetiivin ja nominatiivin käyttöä koskevat pääsääntönsä ovat periaatteessa samat kuin edeltäjienkin, vaikka yksityiskohdissa onkin eroavuuksia. Oppikirjansa 2. painoksessa Corander muutti objektisääntösystemiään sikäli, että objektinsijoista ensimmäisenä käsiteltiin partitiivia ja vasta sen jälkeen akkusatiivia, nominatiivia ja genetiiviä. Tämä partitiivin esittäminen nykysuomen primääriseksi objektinsijaksi on epäilemättä hyvin perusteltua, vaikka Corander ei tässä suhteessa heti saanutkaan seuraajia. Hänen esimerkkiään on kuitenkin myöhemmin noudattanut Aarni Penttilä.

A. W. Jahnssonin Finska Språkets Satslära julkaistiin 1871, ja sen esipuheessa (s. V) tekijä mm. sanoo:

»Hvad de grammatikaliska termerna beträffar, torde här böra nämnas, att några nya sådana upptagits i stället för förut brukliga gamla, der de sednare antingen befunnits onödigtvis afvika ifrån benämningarne i andra språks grammatikor eller der namnets betydelse illa motsvarat formens innehåll.»

Omaksutuista uusista termeistä mainitaan sitten ensimmäisenä 'accusativus'.

Jahnsson palasi von Beckerin kantaa askelta lähemmäksi kuin Corander siinä suhteessa, että hän antoi 'akkusatiivin' tarkoittaa myös yksikön genetiivin kaltaista objektimuotoa, mutta nominatiivin — sekä yksiköllisen että moniköllisen — hän vielä säilytti kolmantena objektinsijana. Kahdesta ensimmäisestä hän sanoo (s. 10):

»Objektet står i a) *Accusativus*, om det är *totalt* och handlingens subjekt tillika är utsatt, t.ex. *Rauha r a h a n voittaa* - - - - b) *Partitiivus* I. om det är *partielt*, d.ä. om verbets verkan träffar in blott på en *del* af objektets omfång. I svenskan har objektet då ofta den obestämda formen, t.ex. *Poika syö lihaa* ja *leipää* : gossen äter kött och bröd; - -.»

Partitiivitapauksina II, III ja IV hän lisäksi erottaa kieltolauseen sekä jatkuvaa tekemistä ja tunnetta ilmaisevien verbien partitiiviobjektit. Persoonapronomineista hän esittää vain nominatiiviobjektiesimerkkejä: *M i n ä otettiin myötä, mutta s i n ä jätettiin kotia; H ä n ammuttiin, mutta m e laskettiin vapauteen*; huomautuksessa hän kuitenkin lisää, että kirjakielessä oli ruvettu käyttämään *meidät, teidät, heidät* akkusatiiveja muulloin kuin passiivimuotojen objekteina.

E. N. Setälän Suomen kielen lause-oppi (1880) oli ensimmäinen, jossa kaikki muut objektinsijat kuin partitiivi yhdistettiin 'akkusatiivin' nimellä. Siinä selitettiin, että suomen objekti on joko *totaalinen* l. *kokonaisobjekti* tahi *partiaalinen* l. *osaobjekti* ja erotettiin finiittiverbin yhteydessä kaksi päätapausta: I) kokonaisobjekti, joka pannaan akkusatiiviin, esim. *Joka kallihin antaa, se kaunihin kantaa; Emäntä leikkeli perunat*

palasiksi; Lyökämme käsi kätehen; Vie hänet kotiin. II) osaobjekti, jonka sija on partitiivi, esim. *Poika syö kalaa ja leipää; Mies lyö hevostansa; He ostivat viikatteita.* Yksikön nominatiivin kaltaista akkusatiivia sanottiin »*lyhennetyksi*», pronomini- ja muotojen *minut, sinut* jne. »täydellisiksi» akkusatiiveiksi.

Setälä oli laatinut lauseoppinsa opettajansa Arvid Genetzin johdolla ja yhteistyössä hänen kanssaan. V. 1881 julkaisemassaan Suomen kielen äänne- ja muotoopissa Genetz ei tosin sisällyttänyt 'akkusatiivia' taivutuskaavoihin, mutta mainitsi huomautuksessa, että sillä yksikössä on kaksi muotoa: »-n-päätteinen, genetiivin kaltainen, ja päätteetön, nominatiivin kaltainen»; monikossa hän sanoi sen olevan tavallisesti nominatiivin, harvoin genetiivin kaltainen, ja tarkoitti viimeksi mainitulla kai *meidän, teidän, heidän* muotoja. Genetzin kieliopin ruotsinkielisessä laitoksessa (1882) 'akkusatiivi' oli mukana myös taivutusparadigmoissa, yksikössä kahtena ja monikossa yhtenä erillisenä sijana. Tätä esikuvaa noudattivat sitten myös K. Hämmäläisen Suomenkielen muotooppi (1883), Juho Sjörosin Finsk ordböjningslära (1889), A. H. Kallion Repetitionskurs i finsk formlära (1890) sekä alusta saakka luonnollisesti Setälän Suomen kielioppi (1898), joka meidän vuosisadallamme on ollut normatiivisessa asemassa.

Että suomen objektia koskevassa syntaktisessä esityksessä aikaa myöten jouduttiin vain kahteen pääkaasukseen, partitiiviin ja akkusatiiviin, tuskin on mikään sattuma, vaan siihen lienee ratkaisevalla tavalla johtanut itse objektisuhteissa vallitseva primäärinen kahtiajako. Tämä kaksijakaisuus tulee näkyviin siinä, että jokaisessa objektitapauksessa aina ensimmäisenä vaatii vastausta kysymys: onko käytettävä partitiivia vai jotakin muuta objektinsijaa? Vasta kun on selvinnyt, että mikään hallitsevan verbin *m e r k i t y k s e e n* liittyvä seikka ei edellytä partitiiviobjektia, nousee esiin pelkästään *m u o t* okriteerien perusteella ratkaistava sekundäärinen kysymys: mikä muista objektinsijoista on esillä olevassa tapauksessa valittava? On luonnollista, että tuo läpikotainen partitiivin ja ei-partitiivin vastakohtaisuus ajan mittaan on vaatinut myös täsmällistä ja kätevää terminologista ilmaisua, ja tällöin on 'akkusatiivi' tarjoutunut sopivaksi ei-partitiivisen vaihtoehdon nimeksi. Akkusatiivin heikosta asemasta itsenäisenä kaasuksena on tietenkin oltu täysin selvillä, mutta tämä ei ole ollut esteenä, vaan pikemminkin päinvastoin: termin mahdollisimman pieni aikaisempi rasitus on ollut omiaan helpottamaan sen omaksumista tähän tarkoitukseen.

Partitiivi ja akkusatiivi ilmaisevat suomen objektin sijoina niin monia erilaisia vastakohtasuhteita, että lienee mahdotonta keksiä sellaista termiparia, joka loogillisesti oikealla tavalla kuvastaisi kaikkia näitä eri merkityskontrasteja. Tavaksi on tosin tullut sanoa, että suomen objekti on joko totaalinen eli kokonaisobjekti tai partiaalinen eli osaobjekti, mutta on selvää, että totalisuuden ja partiaalisuuden raja ei läheskään täydellisesti erota toisistaan akkusatiivin ja partitiivin käyttöalueita. Tästä oli jo A. W. Jahnsson hyvin tietoinen, kun hän lauseoppinsa akkusatiivisääntöön lisäsi huomautuksen: »Emedan objektets förhållande till predikatet i

många fall uppfattas olika i svenskan och i finskan, står objektet icke alltid i finskan i accusativus, ehuru det i svenskan är totalt.»

Useat 1800-luvun kieliopintekijät käyttivät objektia esittäessään 'totalt' ja 'partielt' termien rinnalla ja täydennyksenä sanoja 'definit, bestämdt' ja 'indefinit, obestämdt'. Näin tekivät ainakin von Becker, Collan, Eurén, A. G. Corander ja P. Salonius (1885), sen sijaan eivät Y. Koskinen ja Jahnsson (ks. edellä s. 17, 19—21). Sääntöjen yhteydessä esitetystä esimerkeistä voi päätellä, että ainakin von Becker ja Eurén pitivät tätä objektin määräämättömyyttä partitiiville, sen määräisyyttä taas ei-partitiiville ratkaisevana ehtona. On kuitenkin helppo todeta, että objektin definiittisyys ja indefiniittisyys vielä huomommin kuin sen totaalisuus ja partiaalisuus kongruoivat partitiivin vast. akkusatiivin käytön kanssa.

On luonnollista, että ne uudet kielitieteelliset suuntauksot, jotka — periaatteessa kylläkin aiheellisesti — vastustavat saman muodon nimittämistä kahdella tai useammalla eri termillä muodon syntaktisten tehtävien mukaan, eivät ole voineet jättää suomen 'akkusatiivia' rauhaan. Kuten tunnettua on Aarni Penttilä jättänyt muoto-opistaan (1957) kokonaan pois 'akkusatiivin' kaikkien muiden nominien paitsi persoonapronominien ja *ken* sanan paradigmasta. Puhtaasti morfologisen deskription kannalta tämä toimenpide tietenkin on ollut aivan paikallaan. Sen johdonmukaisena seurauksena on Penttilän lauseopin esityksessä se, että »totaalisen objektin» sijoja on kolme, akkusatiivi, genetiivi ja nominatiivi, aivan niin kuin A. G. Coranderilla (1865). Sääntösystemi käsittää neljä päätapausta ja pitkälti toistakymmentä alatapausta. Suomen kielen tuntijaa tosin ilahduttaa nähdä tämä perinpohjainen esitys »kokonaisobjektista», mutta asiaan vähemmän perehtyneelle ja varsinkin toiskieliselle, jolle suomen objektipulmista selviytyminen yleensä tuottaa suuria vaikeuksia, se on raskas ja monimutkainen apuneuvo. Onkin syytä erityisesti korostaa sitä, että 'akkusatiivin' osittainen poistaminen tietenkin jossain määrin keventää suomen muoto-opin esitystä, mutta samalla se aika tuntuu raskauttaa ennestäänkin vaikeita objektisääntöjä tuomalla niihin uusia pykälä ja kohtia. Lisäksi menetetään mahdollisuus termiparilla 'partitiiviobjekti' — 'akkusatiiviobjekti' näppärällä tavalla ilmaista suomen objektisuhteissa esiintyvää perusdualismiä. Käytännöllispedagogiselta kannalta tämä uudistus ei ole koitunut hyödyksi.

Erittäin määrätietoisenä 'akkusatiivin' vastustajana ja tämän termin tarpeettomuudesta vakuuttuneena uudistajana on esiintynyt Arne Runeberg, joka suomenruotsalaisille tarkoitetuissa oppikirjoissaan on ottanut sydänasiakseen vapauttaa suomen kieliopin tästä turhana pitämästään painolastista. Tuskastuneena lähinnä alaluokkalaisten kanssa harjoittamaansa »akkusatiivivoimisteluun» (vrt. Hufvudstadsbladet 16. 11. 1952) hän radikaalisesti poisti 'akkusatiivin' aluksi muoto-opista (Kortfattad finsk ordböjningslära, 2. painos, 1952) ja, järkähtämättömän uskollisena kerran omaksumallensa kannalle, myöhemmin objektioipistakin (Pikku oppikirja, 1953; Kortfattad finsk satslära, tekijöinä Arne Runeberg, May-Britt Schröder ja Eija-Leena Wuolio, 1956; Finsk grammatik för mellanskolan I, 1957). Runeberg

meni pitemmälle kuin sittemmin Penttilä, sillä hän ei säästänyt edes *minut, sinut* ym. muodoille 'akkusatiivin' nimeä, vaan tyytyi pelkästään mainintaan, että näillä pronomineilla on »en särskild objektiv form». Hänen tämän toimenpiteen perusteluksi esittämänsä argumentti, että ruotsissakin objektimuodot *mig, dig* jne. ovat vailla kieliopillista nimeä, on kuitenkin ontuva, koska suomi muotorunsautensa puolesta, niin objektin kohdalla kuin yleensäkin, hyvin suuresti poikkeaa ruotsista.

Arveluttavinta Runebergin uudistuksessa on se, että objektisäännöt, joiden suomenruotsalaisille aiotussa versiossaan tietenkin pitäisi esiintyä pedagogisesti mahdollisimman tarkoituksenmukaisiksi muotoiltuna, ovat määrältään lisääntyneet ja muutenkin käyttökelpoisuudeltaan heikentyneet. 'Akkusatiivin' karsiuduttua ei ole enää mahdollista ilmaista suomen objektisuhteiden primääristä kahtiajakoa nimillä 'partitiiviobjekti' ja 'akkusatiiviobjekti'. Osittain ymmärrettävistä syistä (vrt. s. 22—) Runeberg ei myöskään ole tahtonut kelpuuttaa tähän laajempaan merkitykseen ilmauksia 'totalt l. helobjekt' ja 'partiellt l. delobjekt'. Sitä oudostuttavampaa on, että hän on katsonut aiheelliseksi palata oppikirjoista jo sata vuotta sitten sopimattomina hylättyihin termeihin 'bestämt objekt' ja 'obestämt objekt'.

Runebergin mukaan 'ett obestämt objekt' on aina partitiivissa, 'ett bestämt objekt' jossakin muussa objektinsijassa. Vaikka tekijä on joutunut laajalti selittämään, mitä uusilla termeillä tarkoitetaan, täytyy opetuksessa pakostakin usein syntyä oppilaita hämääntyviä tilanteita. Näin tapahtuu varmasti, jos on käännettävä suomeksi esim. lause *jag har aldrig läst just den boken* tai *här ser ni ett obestämt objekt*. Äidinkielen tunneilla lapset ovat spesieskysymyksiä käsiteltäessä oppineet, että sentyyppiset ilmaukset kuin *den boken* »är i bestämd form», sellaiset taas kuin *ett (obestämt) objekt* »i obestämd form». Kun he sitten saavat suomen opettajan suusta kuulla, että *den boken* tässä yhteydessä onkin 'obestämt objekt', *ett (obestämt) objekt* sitä vastoin 'bestämt objekt', on vaikea ymmärtää, ettei syntyisi kohtalokasta käsitteiden sekaannusta.

Jo ennen Runebergiä oli Eero K. Neuvonen suppeassa oppikirjassaan *Éléments de finnois* (1935) käyttänyt objektin sijoista 'nominatiivi' ja 'genetiivi' termejä, mutta kuitenkin säästänyt 'akkusatiivin' persoonapronominien *t*-muotojen nimenä. Tämän kirjan englanninkielisessä laitoksessa *Elementary Finnish* (toim. Aune Tuomikoski ja Helen Deans, 1952) on menettely luonnollisesti sama. Kirjassaan *Kortfattad finsk lärobok* (1940) Björn Collinder on — samoin kuin A. W. Jahnsson aikanaan — erottanut objektin sijoina partitiivin lisäksi akkusatiivin ja nominatiivin. Alun perin englannin kielellä ilmestyneistä suomen kieliopeista J. Atkinsonin *A Finnish Grammar* (1956, 2. painos 1961) käyttää pelkän 'accusativen' rinnalla usein myös nimityksiä 'genetive-accusative' ja 'nominative-accusative'. John B. Olli on kirjassaan *Fundamentals of Finnish Grammar* (1958) 'akkusatiivi'-kysymyksessä Setälän kannalla. Melkein 650-sivuisessa oppikirjassaan *Basic Course in Finnish* (1962) Meri Lehtinen luettelee objektin sijoina partitiivin, genetiivin ja nominatiivin (s. 116) sekä akkusatiivin (s. 141). Maija Helliikki Aaltion *Finnish for Foreigners* (1964) sisältää tekstikappaleiden lomassa myös kielioppia, ja siinä esiintyvät parti-

tiivin lisäksi objektinsijoina 'genitive', 'basic form' ja 'accusative', viimeksi mainittu kuitenkin vain sulkeissa *minut*-tyyppiä tarkoittamassa.

Vieraskielisistä suomen oppikirjoista mainittakoon lopuksi — mutta ei suinkaan vähimmän tärkeänä — Hans Frommin ja Matti Sadeniemen *Finnisches Elementarbuch I* (1956), jossa Setälän mallin mukaan puhutaan kahdesta akkusatiivista.

Omakielisissä suomea koskeissa uusimmissa esityksissä ei 'akkusatiivin' asema ole osoittanut horjumisen merkkejä. Vanhempien oppikirjojen uusissa painoksissa 'akkusatiivi eli kohdanto' on pysynyt heikentymättä, ja 1960-luvulla debytoineet kielioppiteosten kirjoittajat — Tauno Väinölä (*Sujuvaa suomea*, 1960), Markus Sauri (*Äidinkielen opas*, 1962), Eero Haapala (*Käytännön kieliopas*, 1964) ja Paavo Pulkkinen (*Asiasuomen opas*, 1965) — eivät liioin ole sitä hylänneet. Että myös Paavo Siron *Suomen kielen lauseoppi* (1964), joka kuitenkin perustuu enemmän muodollisiin kuin sisällöllisiin kriteereihin, on säilyttänyt 'akkusatiivin', on mielestäni paljon puhuva tosiasia. Pari vastikään julkaistua ruotsinkielistä oppikirjaa — R. Mannilin ja N. Hedlundin *Första boken i finska* (1964) sekä A-M. Stenbergin *Repetera finsk ordlära* (1965) — ovat nekin perinteellisen 'akkusatiivin' kannalla.

Vaikka siis tyydytyksekseen toteaakin, että opetustarkoituksia palvelemaan syntyneessä kirjallisuudessa ei 'akkusatiivin' syrjäyttämisajatus näy saaneen yleistä kannatusta, sietää kuitenkin harkita, eikö nimenomaan muoto-opin piirissä 'akkusatiivin' asemassa olisi hieman supistamisen varaa. Oppikirjojen kaasusparadigmoissa tai oppitunneilla taivutusmuotoja lueteltaessa on tuskin tarpeen mainita mitään erillisiä akkusatiivimuotoja. Riittänee jos yksikön nominatiivin ja genetiivin sekä monikon nominatiivin yhteydessä huomautetaan, että näistä muodoista käytetään lauseopissa nimitystä 'akkusatiivi', kun ne esiintyvät objektina. Peruslukusanojen yksikön genetiivin kohdalla tämä huomautus rajoitetaan koskemaan vain *yksi*, *miljoona* ja *miljardi* sanoja. *Minut*-tyyppiset muodot saavat pitää 'akkusatiivin' nimen. Tämä käytännöllisesti katsoen mitätön muoto-opin lisärasitus tekee mahdolliseksi lauseopissa operoida 'akkusatiiviobjektilla' laajassa mielessä ja helpottaa muutenkin objektisääntöjen laatimista (ks. alempana). Että objektia opetettaessa ei säännöllisesti tarvitse puhua genetiivistä, lienee myös eduksi; mm. sellaisia virhetyyppejä kuin *ostin kirjojen* (toiskielisten koulujen alaluokilla) sekä *pyysimme poikien lähtemään ja tiedän talojen jo myydydyn* (ylemmillä asteilla) on tällöin helpompi vastustaa.

Kun pohdiskellaan suomen objektikysymyksiä yleensä, voitaisiin ehkä myös harkita mahdollisuutta luopua käyttämästä termejä 'totaalinen' ja 'partiaalinen' nykyisessä laajassa merkityksessä, joka niin objekti- kuin varsinkin subjektisäännöissä on harhaanjohtava. Jos tyydytään puhumaan vain 'partitiiviobjektista' ja 'akkusatiiviobjektista', säännöt voitaisiin hahmotella esim. seuraavaan tapaan:

Objektia on nimeltään ja merkitykseltään kahta laatua: p a r t i t i i v i o b j e k t i ja a k k u s a t i i v i o b j e k t i. Jokaisessa objektitapauksessa on siis ensimmäinen kysymys: partitiivi vai akkusatiivi? Tämän kysymyksen ratkaisee objektia välittö-

mästi hallitsevan verbin tekemisen tulos, siten kuin pääsäännöt I ja II sekä edellisen alatapaukset tarkemmin määrittelevät.

I. Partitiiviobjekti osoittaa (sitä lähinnä hallitsevan) verbin tekemisen tuloksen joko kokonaan tai osittain negatiiviseksi, kyseenalaiseksi, epämääräiseksi, (tarkemmin) tuntemattomaksi tai po. yhteydessä merkityksettömäksi. Tämä piirre tulee tavalla tai toisella näkyviin kaikissa seuraavissa (partitiiviobjektia edellyttävissä) yksityistapauksissa:

(Tapaukset luetellaan ja kussakin niistä osoitetaan lyhyesti, millä tavalla partitiiviobjektille ominainen pääpiirre ilmenee. Termi 'partiaalinen l. osaobjekti' mainitaan vain siinä, missä se on loogillisesti täysin adekvaatti, esim. *juon mailtoa, ostettiin vaatteita.*)

II. Akkusatiiviobjekti tulee kysymykseen vain, jos mikään yllä mainittu seikka ei ole vaatimassa partitiivia. Se osoittaa siis hallitsevan verbin tekemisen johtaneen tai johtavan tietyn objektikokonaisuuden suhteen positiiviseen tulokseen. Akkusatiiviobjektin muoto määräytyy seuraavien sääntöjen mukaan:

A. Jos objektina on sellainen yksiköllinen nomini, jolla on partitiivin lisäksi kaksi yksiköllistä objektimuotoa, näiden käytön määrää alla olevien sääntöjen mukaan ensi sijassa lauseen finiittiverbin muoto, toisessa sijassa objektia mahdollisesti hallitsevan infinitiivin asema lauseessa:

1. Päätteetön l. lyhyempi (nominatiivi-)akkusatiivi esiintyy

a) jos lauseen finiittiverbinä on l. tai 2. persoonan imperatiivimuoto, passiivimuoto tai yksipersonainen verbi, esim. *Vie kirje postiin. Tänään tehdään päätös. Sinun on kerrottava koko totuus. Täytyy käydä noutamassa paketti. Tehkää tilauksenne täyttämällä tämä kuponki. Oja kaivetaan ottaen huomioon maan kaltevuus.*

b) jos objektia hallitsee infinitiivi, joka on lauseen subjektina tai välittömästi tai välillisesti (esim. predikatiivin välityksellä) määrittää subjektia, esim. *Lienee viisainta vakuuttaa tavaraerä. Kansassa kypsyi ajatus tehdä maan itsenäiseksi. Häntä ei houkutellut mahdollisuus saada vapalippu kilpailuihin. Tämä on ainoa keino pelastaa markan arvo.*

c) jos objektia hallitsee infinitiivi, joka välittömästi tai välillisesti riippuu sellaisesta substantiivista, joka ei muodosta lauseen predikaatin kanssa läheisesti yhteen kuuluvaa kokonaisuutta, esim. *Isä on luopunut aikeistaan myydä talo (vrt. A 2). Ihailimme kirjailijan kykyä temmata lukijaa mukaansa. Hallitus epäonnistui yrityksissään saada laki hyväksytyksi. Tämä määräys ei rajoita oppilaiden oikeutta itse valita tutkintoaine.*

2. P ä ä t t e e l l i n e n l. p i t e m p i (genetiivi-)akkusatiivi esiintyy kaikissa muissa A-kohdan tapauksissa, esim. *Viet kirjeen postiin. Herra antakoon meille r a u h a n. Pyydämme Teitä lähettämään meille ensi tilassa maksun. Isä on aikeissa (= aikoo) myydä talon* (vrt. A 1 c). *Yhden asian ehtii vielä toimittaa.* (Vrt. *Yksi asia ehditään vielä toimittaa.*) Huom. *Tiedän kaiken t. kaikki.*

B. Jos akkusatiiviobjektina on muu kuin A-kohdassa mainittu nomini, se on aina samassa muodossa (finiittiverbistä ja mahd. infinitiivistä riippumatta), esim. *Vie kirjeet postiin. Viet kirjeet postiin. Otamme t. otetaan hänet mukaan. Jouduin ostamaan t. minun piti ostaa kaksi* (*pari, puoli, kymmenkunta*) *kiloa lisää.*

Vaikka edellisestä lienee käynyt selvästi ilmi, että 'akkusatiivi' termin etuja on tarkasteltu yksinomaan k ä y t ä n n ö l l i s e n o p e t u k s e n kannalta, korostettakoon vielä, että on kokonaan toinen asia, mitä nimiä suomen nominin objekti-muodoista halutaan t i e t e e l l i s e s s ä esityksessä käyttää. Siitä, kuinka tässä suhteessa on viime aikoina menetelty, saanen lopuksi mainita pari sporadista havaintoa. Kálmán Keresztesin tutkimuksessa *Morphemic and Semantic Analysis of the Word Families: Finnish ETE- and Hungarian EL- »fore-«* (Indiana University Publications, 1964) on 'accusative' (*talon*) esitetty erillisenä sijana taivutusparadigmassa (s. VIII). László Szabón artikkelissa »Der Partitiv, der Nominativ und der Genitiv als Objektskasus im Wotischen« (Ural-Altäische Jahrbücher, 1965, s. 56—67) esiintyvät 'Genitiv' ja 'Akkusativ' toistensa rinnalla, vaikka edellistä on pidetty parempana otsikossa. Miten kukin eri yhteyksissä terminologisesti menetteleekin, ei 'akkusatiivi' suomen kaasustaivutuksen historiaa kuvattaessa tietenkään koskaan käy tarpeettomaksi.

'Akkusativ' als Fachausdruck der finnischen Grammatik

VON GÖRAN KARLSSON

Ausgehend davon, dass in Nr. 1 dieses Jahrgangs des »Virittäjä« ein Artikel des Verf. erschien (S. 14), in dem an die Stelle des Fachausdrucks »Akkusativobjekt« irrtümlich ein »Nominativobjekt« getreten war, werden in diesem Aufsatz Stellung und Bedeutung des Namens Akkusativ in der finnischen Grammatik betrachtet.

Die ältesten Grammatikverfasser gebrauchten das Wort Akkusativ in anderer Bedeutung, als es heute üblich ist. Eskil Petraeus (1649) nennt als Akkusativformen die singularischen *yön und yötä* 'die Nacht' sowie die pluralischen *yöi und öitä* '(die) Nächte'.

Bartholdus Vhael (1733) spricht von zweierlei Akkusativen, dem partialen (*söi leipää* 'ass Brot') und dem totalen (*söi leivän, leivät* 'ass das Brot, die Brote'). Johann Strahlmann (1816) und Jacob Judén (1816) standen im Prinzip auf demselben Standpunkt. Reinhold von Becker (1824) verstand unter dem Akkusativ solche Objektskasus, die dem Gen. Sg. oder dem Nom. Pl. gleichen, aber nicht mehr den Partitiv und noch nicht den Nom. Sg. Schon früher (1815) hatte Gustaf Renvall dem »partialen Akkusativ« einen eigenen Namen gegeben, und in seiner Grammatik (1840) fehlt auch der »totale Akkusativ«.

Dem Beispiel Renvalls folgten dann fast alle Grammatikautoren der Mitte des 19. Jahrhunderts: ein besonderer Akkusativ wird von ihnen im Formensystem nicht genannt, und als Objektkasus werden in der Satzlehre Gen. Sg. und Nom. Pl. aufgezählt. Dieses Verfahren wurde dadurch erleichtert, dass die heute häufigen selbständigen Akkusativformen *minut* 'mich', *sinut* 'dich', *hänet* 'ihn, sie', *meidät* 'uns', *teidät* 'euch, Sie', *heidät* 'sie' und *kenet* 'wen' in der damaligen Schriftsprache nicht nennenswert gebraucht wurden, sondern stattdessen die entsprechenden auf *n* auslautenden Formen. Als aber die auf *t* endenden Formen sich allgemein verbreiteten, wurde der »Akkusativ« in die finnische grammatische Terminologie wieder aufgenommen, zuerst in Darstellungen der Syntax. In der Satzlehre von A. G. Corander (1861 und 1865) findet man als Objektkasus den Infinitiv (= Partitiv), Akkusativ, Nominativ und Genitiv, bei A. W. Jahnsson (1871) nur Akkusativ, Partitiv und Nominativ, bei E. N. Setälä (1880) lediglich Akkusativ und Partitiv. Bald danach wurde es in den Darstellungen der Formenlehre üblich, im Singular zwei gesonderte Akkusativformen zu unterscheiden, im Plural jedoch nur eine.

Die Stellung, die der Begriff Akkusativ auf diese Weise erlangt hatte, hat man im 20. Jahrhundert von neuem zu erschüttern versucht. Aarni Penttilä beschränkt in seiner Formenlehre (1957) diesen Begriff auf solche Formen wie *minut*, *sinut* udgl.; in seiner Satzlehre nennt er als Objektkasus Partitiv, Akku-

sativ, Genitiv und Nominativ. In einigen fremdsprachigen Lehrbüchern des Finnischen hat man sogar versucht, sich mehr oder weniger vollständig von dem Wort Akkusativ freizumachen; in den finnisch geschriebenen dagegen ist man recht treu beim bisherigen Standpunkt geblieben.

Der Verf. betrachtet sein Thema ausschliesslich vom praktischpädagogischen Gesichtspunkt und beurteilt aufgrund dessen die Versuche, den Begriff Akkusativ abzuschaffen, als zu wenig überlegt. Seiner Ansicht nach ist vor allem in der Satzlehre dieser Begriff nötig, um durch die zwei Fachausdrücke Partitivobjekt und Akkusativobjekt die in den Objektverhältnissen der finnischen Sprache herrschende primäre Zweiteilung ausdrücken zu können. Die Grenze zwischen Totalität und Partialität des Objekts ist nämlich bei weitem keine völlig genaue Trennungslinie zwischen den Anwendungsgebieten von Akkusativ- und Partitivobjekt, und noch schlechter eignet sich dazu die Grenzlinie zwischen Bestimmtheit und Unbestimmtheit des Objekts. — In der Formenlehre dürfte die Stellung des Akkusativbegriffs einigermaßen eingeengt werden können.

Schliesslich stellt der Verf. es zur Diskussion, ob man in den Objektregeln darauf verzichten könnte, von Partial- und Totalobjekt in weitem Sinne zu sprechen, und sich stattdessen mit den Fachausdrücken Partitivobjekt und Akkusativobjekt begnügen könnte. Er illustriert seinen Vorschlag mit einem Regelsystementwurf.